

Hyvää alkanutta lukuvuotta!

Uusi lukuvuosi on alkanut lukiokoulutuksessa. Lukuvuosi näyttää myös hyvin kiinnostavalta – sitä leimannee tällä kertaa lukiokoulutuksen sisäinen kehittäminen. Opetushallitus pyrkii antamaan valmistelemansa lukion opetussuunnitelman perusteet syyskuun lopulla nuorten lukiokoulutuksen osalta ja joulukuussa aikuisten lukiokoulutuksen osalta. Käytännössähän lukiot ja lukiokoulutuksen järjestäjät joutuvat valmistelemaan uudet opetussuunnitelmat pitkälti jo syksyllä 2015, sillä lukuvuoden 2016 – 2017 kurssitarjonnan tulee olla valmiina hyvissä ajoin talven aikana ensi lukuvuoden valintojen tekemistä varten. Kohtuullisen tiukka aikataulu, kuten harmittavan hyvin tiedämme...

Ylioppilastutkinnon sähköistyminen on aiheuttanut monenlaista sähköä lukioihin, sillä ensimmäiset sähköiset yo-kokeet järjestetään jo vuoden kuluttua syksyllä. Näyttää siltä, että lukiot ovat ottaneet muutoksen vakavasti ja valmistautuminen onkin lukioissa jo hyvässä vauhdissa. Tutkinnon sähköistyminen on vauhdittanut myös lukio-opetuksen ja oppimisen digitalisoitumista. Se on myönteinen asia, sillä toki lukiokoulutuksenkin on edettävä tv-asioissa.

Valtakunnallisesti on meneillään myös mielenkiintoinen vaihe. Pääministeri Sipilän hallitus valmistelee parhaillaan hallitusohjelman kärkihankkeita. Kyse on mittavasta asiasta, sillä kolmen vuoden ajalle kärkihankkeisiin on suunniteltu varattavaksi kaikkiaan 1,6 miljardia euroa. Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalla toteutettavia kärkihankkeita on kaikkiaan kuusi, joista ainakin työelämään siirtymisen nopeuttaminen koskettaa lukiokoulutusta. Toivottavasti myös perusopetuksen uusia oppimisympäristöjä koskeva kärkihanke heijastuu lukiokoulutukseenkin.

Valtion talousarvioesitys julkistettu

Sekä valtiovarainministeriö että muut ministeriöt julkistivat viime viikon lopulla talousarvioesityksensä. Esityksissä ei tässä vaiheessa ole vielä mukana valmisteltavana olevien kärkihankkeiden sisältöjä. Valtiovarainministeriön

neuvottelut ministeriöiden kanssa ovat ensi viikolla ja hallituksen budjettiriihi 9. – 10.9.2015. Hallitus julkistaa talousarvioesityksensä ja julkisen talouden suunnitelman syyskuun lopulla.

Lukiokoulutuksen osalta valtion [talousarvioesitys](#) ei sisällä yllätyksiä, sillä asiat linjattiin jo [hallitusohjelmassa](#). Talousarvioesitykseen sisältyy sekä lukiokoulutuksen toiminnan että rahoituksen kehittämistä. Opetus- ja kulttuuriministeriön [esityksen](#) mukaan lukiokoulutuksen järjestäjäverkon rakennetta kehitetään [vapaaehtoisuuden](#) pohjalta. Tässä näkyy siis muutos maaliskuussa eduskunnassa rauenneeseen lakiesitykseen, joka tähtäsi järjestäjäverkon rakenteen uudistamiseen [uusimalla kaikki](#) järjestämisluvat ensi vuoden lopulla.

Opetus- ja kulttuuriministeriön [talousarvioesitys](#) sisältää lukiokoulutuksen rahoitusjärjestelmän uudistamisen valmistelun siten, että suoritusten ja vaikuttavuuden painoarvo rahoituksen perusteena on [merkittävä](#). Edellisen eduskunnan viimeisenä istuntopäivänään hylkäämä lakiesitys muun muassa lukiokoulutuksen rahoitusjärjestelmän uudistamiseksi pohjautui silloisen hallituksen linjaukseen, jonka mukaan rahoitus perustuu [ensisijaisesti](#) suorituksiin.

Ministeriö linjaa talousarvioesityksessään, että rahoitusjärjestelmä tukee, kannustaa ja ohjaa koulutuksen järjestäjiä toiminnan vaikuttavuuden, laadun ja tehokkuuden parantamiseen ja turvaa koulutuksen alueellisen saatavuuden. Rahoitus tullaan maksamaan edelleen koulutuksen järjestäjille.

Lukiokoulutuksen rahoitusasema edelleen ahdas

Muun muassa koulutukseen kohdistuvat rahoitusleikkaukset ovat olleet julkisuudessa kesän aikana. Lukiokoulutusta leikkauksissa koskevat tässä vaiheessa voimakkaimmin indeksijäädytykset. On syytä muistaa, että pääministeri Sipilän hallitus ei tehnyt suoraan lukiokoulutukseen kohdistuvia lisäleikkauksia siitä yksinkertaisesta syystä, että edellinen eduskunta teki lukiokoulutuksen rajut rahoitusleikkaukset jo etupainotteisesti. Lukiokoulutuksestahan leikattiin vuosina 2013 – 2015 kaikkiaan 1.012,89 euroa/opiskelija, mikä sai aikaan sen, että lukiokoulutuksen rahoitusasema heikkeni sekä absoluuttisesti että myös suhteellisesti selvästi esimerkiksi ammatilliseen peruskoulutukseen nähden. Lukiokoulutuksen rahoitusasema on nyt pysymässä suunnilleen nykyisellä tasolla: se ei heikkene, mutta ei käytännössä myöskään parane ensi vuoden aikana. Valtiovarainministeriön (arvonlisäveroton) esitys lukiokoulutuksen yksikköhinnaksi on 6.071,83 €/opiskelija. Vuoden 2015 yksikköhintahan on ollut 6.004,53 €/opiskelija.

Lukiokoulutuksen yksikköhinnan lisäksi on kuitenkin muistettava lukiokoulutuksen rahoitusasemaan vielä voimakkaammin vaikuttava tekijä: julkisen talouden tilanne

kokonaisuudessaan. Kun kuntien valtionosuudet koostuvat kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta sekä opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuudesta, ovat kuntien peruspalvelujen valtionosuusleikkaukset viime vuosina merkinneet todennäköisesti vielä enemmän kuntien kykyyn merkittävimpiä lukiokoulutuksen järjestäjinä rahoittaa lukiokoulutusta kuin puhtaasti lukiokoulutuksen yksikköhintaleikkaukset. Nyt hallitusohjelmassa on linjattu, että mikäli valtionosuuksia leikataan, hallitus vähentää kuntien tehtäviä samassa suhteessa. Suomen kansantuotteen tämänhetkinen mataminen on tietenkin kaikkein keskeisin riski julkisen talouden ja siten myös kuntien sekä valtion talouden kannalta.

Kokeilukulttuurista tai lukiokoulutuksen kehittämishankkeesta apua?

Valtion ensi vuoden talousarvioesityksen ilonpilkahdus lukiokoulutuksen näkökulmasta on linjaus lukiokoulutuksen kehittämishankkeen toteuttamisesta. Tämä tulee olemaan yhtenä jatkovalmistelun aiheena. Esityksen mukaan lukiokoulutuksen kehittämishankkeella pyritään muun muassa lisäämään merkittävästi tieto- ja viestintätekniikan käyttöä, monipuolistamaan opiskelu- ja opetusmenetelmiä sekä lisäämään toiminnallista yhteistyötä muiden koulumuotojen ja työelämän kanssa. Myös lukiokoulutuksen ja korkea-asteen yhteistyön lisääminen vaikuttaa hyvältä. Näyttää vahvistuvan ajatus lukiokoulutuksen omasta profiilista – näin lukio ei ole enää vain perusopetuksen jatke.

Opetus- ja kulttuuriministeriön selvityshenkilöt selvittivät viime keväänä lukiokoulutuksen erityisen koulutustehtävän tulevaisuutta. [Selvitykseen](#) sisältyi mm. koulutuksen järjestäjien ja opiskelijoiden yhdenvertaisuutta parantavia, erityisen koulutustehtävän luonteeseen ja määrään liittyviä uudistamisehdotuksia sekä ehdotus tuntijakosäännöksen muuttamisesta. Kun [tuntijakoasetuksen](#) 14 §:n mukaan erityisen koulutustehtävän mukaiset luvat raukeavat 1.8.2016, tulee ministeriö huolehtimaan tietystä siirtymäajasta.

Aikataulusyistä ministeriö tulee tässä vaiheessa varaamaan nykyisille erityisen koulutustehtäväluvan saaneille koulutuksen järjestäjille mahdollisuuden hakea tänä syksynä vuoden pituista siirtymävaiheen jatkoaikaa ajalle 1.8.2016 – 31.7.2017. Jatkoajan turvin ministeriö ehtii linjata lukiokoulutuksen erityisen koulutustehtävän lupakäytänteet. Ministeriö on tässä vaiheessa ilmoittanut, että kaikilla koulutuksen järjestäjillä tulee olemaan yhdenvertaiset mahdollisuudet erityisen koulutustehtävän hakemiselle.

Hallitusohjelman ajatus kokeilukulttuurin luomisesta (*"Toteutetaan kokeiluohjelma, joka koostuu erikseen valittavista laajemmista kokeiluista sekä lukuisista pienemmistä kokeiluista."*) on kaiken kaikkiaan lukiokoulutuksen näkökulmasta myönteinen. Kun lukiokoulutusta koskevien päätösten tekeminen on ollut

valtakunnallisesti poliittisesti vaikeaa, voi kokeilukulttuuri luoda tilaa myös lukiokoulutuksen uudistumiselle alhaalta, oppilaitoksista ja koulutuksen järjestäjistä käsin.

Pro Lukio toivottaa lukioväelle voimia lukuvuoden koitoksiin sekä samalla kannustaa lukioita, lukiokoulutuksen järjestäjiä ja lukiokoulutuksen kehittäjiä töihin lukiokoulutuksen tulevaisuuden hyväksi varmistamiseksi. Syksy koittaa – ei muuta kuin käärimään hihoja!

19. elokuuta 2015

Pro Lukio ry

Kyösti Värri
puheenjohtaja